

Piotr Hajduga

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE I ICH FUNKCJONOWANIE W OBRĘBIE DUŻYCH MIAST POLSKI

1. Wstęp

Celem niniejszego artykułu jest analiza funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych w obrębie dużych miast Polski. Obecnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej swoją działalność gospodarczą prowadzi 14 specjalnych stref ekonomicznych, jednak tylko 6 z nich działa na terenie i w pobliżu dużych miast. Okres objęty badaniem dotyczył lat 1997-2004. W opracowaniu zawarto podstawowe informacje na temat Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (WSSE) „INVEST-PARK” oraz Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (LSSSE), a także podmiotów gospodarczych i ich zadań na obszarze tych stref.

W obecnych czasach przy stale rosnącej atrakcyjności krajów sąsiednich dla inwestorów zagranicznych oraz prawie wyczerpanej ofercie prywatyzacyjnej polskiej gospodarki pojawia się konieczność zastosowania nowych instrumentów, które przyczyniłyby się do zwiększenia zainteresowania podjęciem w Polsce działalności gospodarczej i inwestycyjnej przez zagranicznych przedsiębiorców. Inwestycje są bowiem jednym z najważniejszych czynników wzrostu gospodarczego, a Polska, tak jak wiele innych państw, ma ogromne potrzeby kapitałowe. Należy jednak zaznaczyć, że nie tylko niewystarczalność zasobów krajowego kapitału prowadzi do otwarcia polskiej gospodarki na zagranicznych inwestorów. Trzeba mieć również na względzie to, iż Polska przez prawie pięćdziesiąt lat niewiele współpracowała z krajami kapitalistycznymi, co powodowało jej zamknięcie na napływ obcego, prywatnego kapitału oraz na wymianę myśli, technologii i doświadczeń dotyczących zarządzania, a także to, że w XXI w. coraz istotniejszym czynnikiem w tworzeniu wszelkiej wartości jest wiedza. Dlatego też trudno nie zauważyć potrzeby otwarcia gospodarki narodowej na zagranicznych przedsiębiorców w celu jej unowocześnienia.

Mając na względzie brak proporcji, symetrii oraz równowagi w rozwoju kraju, dysproporcje w rozwoju regionów, spadek produkcji i wzrost bezrobocia, niewykorzystane zasoby ludzkie i surowcowe oraz nie wykorzystany majątek przemysłowy w niektórych rejonach Polski, nietrudno nie zauważyć konieczności powiązania polityki regionalnej z polityką przyciągania inwestorów, i to zarówno zagranicznych, jak i krajowych. Rezultatem takiej integracji są m.in. powstałe specjalne strefy ekonomiczne (SSE).

Specjalne strefy ekonomiczne są jednym z instrumentów polityki regionalnej prowadzonej przez państwo polskie. Jest to forma stosunkowo nowa i młoda, ponieważ została wprowadzona w naszym kraju dopiero w połowie lat dziewięćdziesiątych XX w. Na początku warto zatem wyjaśnić sam termin specjalnej strefy ekonomicznej, gdyż pojęcie to nie jest jednoznaczne.

Według definicji Ministerstwa Skarbu Państwa specjalne strefy ekonomiczne to „wyodrębnione, niezamieszkałe części Rzeczypospolitej Polskiej, na których może być prowadzona działalność gospodarcza” [Kania, Tuszyńska 1998, s. 15]. Natomiast według Ministerstwa Gospodarki pod pojęciem tym kryją się „obszary o ściśle określonych granicach, na terenie których obowiązują szczególne relacje prawne mające na celu stworzenie atrakcyjniejszych warunków prowadzenia działalności gospodarczej” [*Specjalne...* 1997, s. 1].

Można zatem stwierdzić, że specjalna strefa ekonomiczna, stanowiąca enklawę na terytorium państwa, gdzie nie mają zastosowania przepisy regulujące krajową działalność gospodarczą (ujęcie prawne), tworzona jest na podstawie przyjętych regulacji prawnych, stwarzających firmom atrakcyjniejsze warunki niż poza strefą. Natomiast w ujęciu ekonomicznym strefy stanowią instrument nieaktywnej polityki przemysłowej państwa [Bazydło, Smętkowski 2000, s. 17]. Na podstawie przepisów szczegółowych, regulujących zasady prowadzenia działalności na terenach specjalnych stref ekonomicznych, przedsiębiorcy korzystają z rozmaitych udogodnień, głównie o charakterze fiskalnym, stanowiących formę pośredniej pomocy państwa. Ujmując specjalne strefy ekonomiczne w szersze ramy, można powiedzieć, że stanowią one element gospodarki światowej, którego celem jest budowanie mechanizmów powiązań na rynku międzynarodowym za pomocą układu specjalnych bodźców ekonomicznych i finansowych [Korenik 1998].

W literaturze światowej pojęcie specjalnej strefy ekonomicznej ma bardzo szerokie zastosowanie. Obejmuje ono różnorodny sposób zapewnienia przez państwo na określonym obszarze szczególnych warunków, stymulujących rozwój działalności gospodarczej, w tym: strefy wolnocłowe, strefy przetwarzania na eksport, strefy i parki przemysłowe, technologiczne i naukowe. Wymienione wcześniej formy charakteryzują się tym, że zapewniają inwestorom ekonomiczne i organizacyjne warunki działania dogodniejsze niż poza strefą, przy czym zakres preferencji i udogodnień zależy od celów leżących u podstaw decyzji o utworzeniu danej strefy [*Poland...* 2002, s. 5].

Obecnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działa 14 specjalnych stref ekonomicznych. Pod koniec 1997 r. w Polsce funkcjonowało 17 takich stref. Pierwsza z nich, będąca wzorcem irlandzkiej Shannon Free Zone (strefa o charakterze przetwórczym i eksportowym), powstała w 1995 r. w Mielcu (SSE „Euro-Park” Mielec). W roku następnym ustanowiono specjalne strefy ekonomiczne w Katowicach i Suwałkach, w 1997 r. powołano natomiast do życia strefy: legnicką, łódzką, wałbrzyską, kostrzyńsko-słubicką, słupską, tarnobrzeską, żarnowiecką, starachowicką, tczewską, warmińsko-mazurską, częstochowską i kamiennogórską, oraz 2 technoparki – w Krakowie i Modlinie pod Warszawą. Strefy te zajęły powierzchnię ponad 6 tys. ha.

Wszystkie strefy będą aktywne do 2017 r., z wyjątkiem stref w Katowicach i Suwałkach (do 2016 r.) oraz w Mielcu (do 2015 r.). Z czasem specjalne strefy ekonomiczne przekształcają się w strefy aktywności gospodarczej, w ramach których na potrzeby przedsiębiorstw monitorowane będą warunki umożliwiające tworzenie nowych miejsc pracy.

Specjalne strefy ekonomiczne prowadzą swoją działalność na terenach miast zróżnicowanych pod względem wielkości położenia (obszaru), liczby mieszkańców, a także zakresu świadczonych usług. Celem niniejszego artykułu jest analiza funkcjonowania SSE w obrębie dużych miejscowości w Polsce. Aby dokonać takiej analizy, należy najpierw zdefiniować pojęcie dużego miasta. Na potrzeby naszych rozważań należy przyjąć, iż za duże miasto można uznać taką miejscowość, w której liczba mieszkańców przekracza 100 tys.

Główne miasta, w których została zlokalizowana działalność gospodarcza prowadzona w strefach ekonomicznych, oraz liczbę ich mieszkańców przedstawia tab. 1.

Tabela 1. Miasta Polski, w których zlokalizowane są specjalne strefy ekonomiczne

Miasto	Nazwa strefy	Liczba mieszkańców (w tys.)*
Kraków	SSE „Krakowski Park Technologiczny”	500-1000
Łódź	Łódzka SSE	500-1000
Katowice	Katowicka SSE	500-1000
Wałbrzych	Wałbrzyska SSE „INVEST-PARK”	100-500
Legnica	Legnicka SSE	100-500
Olsztyn	Warmińsko-Mazurska SSE	100-500
Mielec	SSE „Euro-Park” Mielec	25-100
Sopot	Pomorska SSE	25-100
Słupsk	Słupska SSE	25-100
Starachowice	SSE „Starachowice”	25-100
Suwałki	Suwałska SSE	25-100
Tarnobrzeg	Tarnobrzeska SSE „Euro-Park Wisłosan”	25-100
Kostrzyn, Słubice	Kostrzyńsko-Słubicka SSE	10-25
Kamienna Góra	Kamiennogórská SSE „Małej Przedsiębiorczości”	10-25

* Liczba mieszkańców w poszczególnych miastach została podana w czterech przedziałach: pierwszy obejmuje ludność danego miasta 500 tys.-1 mln, drugi – 100-500 tys., trzeci – 25-100 tys., czwarty – 10-25 tys.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Atlasu Geograficznego Polski.

Jak wynika z tab. 1, trzy strefy (SSE „Krakowski Park Technologiczny”, Łódzka SSE, Katowicka SSE) funkcjonują na terenie wielkich aglomeracji miejskich¹. Kolejne trzy strefy (Warmińsko-Mazurska SSE, Wałbrzyska SSE „INVEST-PARK”, Legnicka SSE) działają na terenie dużych miast. Najwięcej specjalnych stref ekonomicznych (aż sześć) prowadzi swą działalność w miastach liczących 25-100 tys. mieszkańców. Tylko dwie strefy (Kostrzyńsko-Słubicka SSE, Kamiennogórska SSE „Małej Przedsiębiorczości”) obejmują nieduże miejscowości liczące 10-25 tys. mieszkańców.

2. Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK”

Wałbrzyska SSE „INVEST-PARK” jest przykładem strefy, która funkcjonuje w obrębie dużego miasta, jakim jest Wałbrzych. Zalicza się ją do stref przemysłowych, dynamicznie rozwijających się w naszym kraju. Strefa ta, należąca do lepiej zagospodarowanych (drugą taką strefą jest Katowicka SSE), została powołana na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów o ustanowieniu Wałbrzyskiej SSE z dnia 15 kwietnia 1997 r. [DzU nr 46, poz. 290] na okres 20 lat, tj. do 2017 r. Zasady działania i kierunki rozwoju strefy ekonomicznej zostały określone w planie rozwoju Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” (Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie ustalenia planu rozwoju Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” z dnia 2 grudnia 1997 r., DzU nr 153, poz. 1004).

Wałbrzyską SSE „INVEST-PARK” utworzono na terenie dawnego woj. wałbrzyskiego, którego dominującymi branżami gospodarki były przemysł wydobywczy i przemysł włókienniczy. Likwidacja na początku lat dziewięćdziesiątych XX w. kopalń węgla kamiennego wpłynęła niekorzystnie na kondycję zakładów kooperujących i innych przedsiębiorstw działających na potrzeby górnictwa. Spowodowało to gwałtowny wzrost bezrobocia. Niezwłocznie podjęto różnego rodzaju działania mające na celu zmianę tej sytuacji oraz restrukturyzację istniejących zakładów przemysłowych. Jedno z takich rozwiązań, którego podstawowym celem była aktywizacja gospodarcza regionu, stanowiło ustanowienie Wałbrzyskiej SSE. W pierwszych latach swojego funkcjonowania strefa, obejmująca obszar 255 ha, była zlokalizowana w czterech podstrefach: Wałbrzych, Dzierżonów, Nowa Ruda i Kłodzko. Do zarządzania strefą powołano spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK” sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu. Głównym jej akcjonariuszem jest Skarb Państwa, który ma decydującą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy. Pozostali udziałowcy to gminy, na których terenie utworzono obszary strefy, instytucje finansowe – banki oraz agencje rządowe, wśród nich Agencję Roz-

¹ Przez pojęcie aglomeracji rozumie się „wielką jednostkę osadniczą powstałą w wyniku rozwoju i zrastania się wielu ośrodków, niegdyś samodzielnych i położonych w pobliżu miast i wsi, w jeden organizm miejski, przy czym jeden z niegdyś samodzielnych ośrodków uzyskuje w tej strukturze znaczenie dominujące i centralne” [Kuciński 2000, s. 105]. Przykładem aglomeracji miejskiej jest np. Wrocław.

woju Przemysłu SA. Działania zarządzającego strefą polegają na prowadzeniu czynności promujących podejmowanie działalności gospodarczej w SSE oraz skierowanych na jej rozwój przez gospodarowanie majątkiem, rozbudowę infrastruktury oraz kompleksową i fachową obsługę inwestorów. Ponadto działania zarządzającego miały polegać również na zbywaniu na rzecz inwestorów prawa własności do nieruchomości oraz innych form władania czy na pośrednictwie w tego typu transakcjach oraz przeprowadzaniu przetargów i rokowań na sprzedaż gruntów, a także udzielaniu zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w specjalnej strefie ekonomicznej [<http://www.invest-park.com.pl> z 29 grudnia 2004].

Do głównych atutów wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” należy system ulg podatkowych i innych zachęt. Pomoc publiczna dostępna w Wałbrzyskiej SSE to tzw. pomoc regionalna. Maksymalna wielkość pomocy regionalnej to 50% całkowitych nakładów inwestycyjnych albo 50% dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników. Dla małych i średnich przedsiębiorców wielkość pomocy jest podwyższona do 65%. Przedsiębiorca prowadzący na podstawie zezwolenia działalność w strefie otrzymuje pomoc regionalną w formie zwolnienia z podatku dochodowego od działalności gospodarczej. Oprócz zachęt i ulg podatkowych można również wyróżnić takie atuty, jak: nowoczesna infrastruktura techniczna (dobrze rozwinięta sieć połączeń drogowych i kolejowych oraz istniejąca i modernizowana autostrada A4), dogodne położenie geograficzne (bliskość granicy z Czechami i Niemcami), bliskość portu lotniczego we Wrocławiu (szybkie połączenia lotnicze – krajowe i zagraniczne) oraz lotniska dyspozycyjnego w Świebodzicach, niskie koszty pracy (koszty pracy w regionie są wielokrotnie niższe niż w innych krajach Europy, a także relatywnie niższe niż w innych regionach Polski), rozbudowany system usług finansowych i bankowych, liczne atrakcje turystyczne oraz dostępność różnorodnych form wypoczynku, przychylność władz lokalnych i regionalnych oraz fachowa pomoc ze strony pracowników spółki zarządzającej Wałbrzyską SSE „INVEST-PARK”, a także rozwinięty system szkolnictwa [<http://www.invest-park.com.pl> z 29 grudnia 2004].

Wałbrzyska SSE „INVEST-PARK” według stanu z dnia 31 grudnia 2004 r. obejmowała 10 podstref, które przedstawiono w tab. 2.

Tabela 2. Podział Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK”

Wałbrzyska SSE „INVEST-PARK”					
podstrefa	data powstania	obszar (w ha)	podstrefa	data powstania	obszar (w ha)
Wałbrzych	15 kwietnia 1997	214,2	Zarów	21 sierpnia 2001	86,8
Dzierżonów	15 kwietnia 1997	52,5	Nysa	kwiecień 2002	8,4
Kłodzko	15 kwietnia 1997	17,1	Kudowa Zdrój	sierpień 2003	8,5
Nowa Ruda	15 kwietnia 1997	42,2	Wrocław	kwiecień 2004	75,5
Jelcz-Laskowice	21 sierpnia 2001	57,9	Świdnica Śląska	kwiecień 2004	16
Razem					579,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [www.invest-park.com.pl z 29.12.2004].

Tabela 3. Zatrudnienie i wielkość wydatków inwestycyjnych poniesionych w firmach realizujących inwestycje na terenie Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” – podstrefy Wałbrzych

nazwa podmiotu	Wałbrzyska SSE „INVEST-PARK” – podstrefa Wałbrzych				
	zatrudnienie według zezwolenia	aktualne zatrudnienie (30.06.2004)	wielkość wydatków inwestycyjnych według zezwolenia	wielkość wydatków inwestycyjnych (w zł) (30.06.2004)	
TAKATA sp. z o.o.	450	1286	16 600 000	26 006 237,98	
Grosmann sp. z o.o.	250	392	6 000 000	17 602 727,13	
Metzeler Automotive Hose Systems sp. z o.o.	300	490	22 000 000	40 406 602,08	
CERSANIT III SA	120	836	37 000 000	270 124 589,65	
FOLSTOP „Export – Import” Janusz Rymkiewicz	50	62	3 225 000	3 653 278,69	
KPM – Meble Kłodzko sp. z o.o.	120	815	2 562 000	33 024 236,79	
GLAVERBEL SILESIA sp. z o.o.	62	63	3 500 000	10 468 881,00	
GE POWER CONTROLS POLSKA sp. z o.o.	300	698	5 190 000	166 433 632,07	
MIGAPOL sp. z o.o.	40	38	2 500 000	4 179 338,34	
KRATER sp. z o.o.	30	73	6 300 000	6 117 026,62	
P.H. „FART” Jacek Kremski	60	0	4 900 000	0,00	
FAURECIA WAŁBRZYCH sp. z o.o.	571	1181	117 265 000	211 458 993,08	
NSK Steering Systems Europe (Polska) sp. z o.o.	250	6	128 000 000	12 329 186,00	
Poland Smelting Technologies „POLST” sp. z o.o.	35	26	44 000 000	39 470 875,00	
Toyota Motor Manufacturing Poland sp. z o.o.	200	934	50 000 000	1 326 038 524,82	
TOYOTA TSUSHO SA	33	40	11 423 000	3 710 701,71	
POLAR SA	800	143	320 000 000	8 115 500,00	
Razem	3 671	7 083	780 465 000	2 179 140 330,96	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki.

Obecnie na podstawie zezwoleń w podstrefie Wałbrzych działa 17 przedsiębiorstw. Zatrudnienie i wielkość wydatków inwestycyjnych poniesionych w firmach realizujących inwestycje na terenie Wałbrzyskiej SSE – podstrefy Wałbrzych, przedstawiono w tab. 3.

Wśród 17 firm, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie strefy, większość z nich reprezentuje kapitał zagraniczny. Jak wynika z tab. 3, łączne zatrudnienie w podstrefie Wałbrzych według zezwolenia wynosi 3671 osób (w całej Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” – 5794 osoby). Oznacza to, że w samej podstrefie Wałbrzych wielkość zatrudnienia według zezwolenia wynosi 63% ogółu zatrudnionych. Na dzień 30 czerwca 2004 r. zatrudnienie w tej podstrefie wynosiło natomiast 7038 osób (w całej Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” – 8162 osoby), co stanowi aż 86% ogółu zatrudnionych we wszystkich 10 podstrefach. W wypadku wielkości wydatków inwestycyjnych według zezwolenia jest to kwota 780 465 000 zł (w całej Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” wydatki inwestycyjne wynoszą 1 217 023 720 zł). Oznacza to, że w samej podstrefie Wałbrzych wielkość wydatków inwestycyjnych stanowi 64% wszystkich wydatków poniesionych w całej Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK”. Natomiast na dzień 30 czerwca 2004 r. wielkość tych wydatków wyniosła 2 179 140 330,96 zł (w całej Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” wydatki inwestycyjne wynoszą 2 838 612 825,96 zł), co stanowi 77% ogółu wydatków inwestycyjnych we wszystkich 10 podstrefach.

3. Legnicka SSE

Legnicka SSE jest również przykładem strefy, która funkcjonuje w obrębie dużego miasta, jakim jest Legnica. Została ona powołana na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów nr 274 o ustanowieniu Legnickiej SSE z dnia 15 kwietnia 1997 r. na okres 20 lat, tj. do 2017 r. Zasady działania i kierunki rozwoju strefy zostały określone w planie rozwoju LSSE (Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie ustalenia planu rozwoju Legnickiej SSE z dnia 2 grudnia 1997 r. [DzU 1997 nr 153, poz. 1003]).

Legnicką SSE utworzono na terenie dawnego woj. legnickiego, którego przodującą branżą gospodarki jest obecnie przemysł miedziowy. Ośrodki przemysłowe rozproszone są w kilku największych miastach regionu, takich jak: Legnica, Lubin, Głogów i Polkowice. Ze względu na dominującą branżę przemysłu oraz pracodawcę, jakim jest KGHM Polska Miedź SA, a także na rozproszenie terytorialne ośrodków przemysłowych można zauważyć, iż region ten stanowi obszar, określane mianem „strefowego”, wykazujący charakter ośrodka monokulturowego. W związku z tym zalicza się go do obszarów zagrożonych depresją gospodarczą. Poza problemem związanym z monokulturą miedziową był woj. legnickie znane było również w Polsce ze stacjonowania na jego obszarze dużej liczby jednostek wojsk radzieckich. Pozostawiony w 1994 r. majątek (w postaci zdewastowanych budyn-

ków, budowli i gruntów) przez opuszczające ten region oddziały radzieckie należało zagospodarować. Ówczesne władze nie dysponowały funduszami niezbędnymi do modernizacji i rekultywacji przejętych terenów. Musiały więc znaleźć inwestorów i przekazać im te nieruchomości w drodze sprzedaży, nieodpłatnego przekazania albo dzierżawy [Strategia rozwoju...1997, s. 12].

Wymienione tu czynniki zdecydowały o utworzeniu Legnickiej SSE. Do jej podstawowych celów zaliczono stworzenie alternatywy dla monokultury przemysłu miedziowego, zagospodarowanie zdegradowanych przez wojska radzieckie terenów, tworzenie nowych miejsc pracy oraz efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury [DzU 1997 nr 153, poz. 1003]. Cele te miały zostać osiągnięte przez działania zmierzające do przyciągania dużych, średnich i małych inwestycji o zróżnicowanej strukturze branżowej do regionu i na obszary strefy.

Zarządzającym strefą została ustanowiona spółka akcyjna „Legnicka SSE” SA z siedzibą w Legnicy. Głównym jej akcjonariuszem jest Skarb Państwa, który dysponuje decydującą liczbą głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy. Pozostali udziałowcy to gminy, na których terenie utworzono obszary strefy, instytucje – lokalne banki oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska. Działania zarządzającego strefą są identyczne jak w wypadku zarządzającego Wałbrzyską SSE „INVEST-PARK”.

Do głównych atutów LSSE należą: system ulg podatkowych i innych zachęt, a także dogodne położenie geograficzne (bliskość granicy z Niemcami i Czechami), dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna (bliskość autostrady A4), bogate zasoby surowców naturalnych (przede wszystkim miedzi), bliskość portu lotniczego we Wrocławiu (szybkie połączenia lotnicze – krajowe i zagraniczne) oraz lotniska dyspozycyjnego w Świebodzicach, niskie koszty pracy, przychylność władz lokalnych i regionalnych oraz fachowa pomoc ze strony pracowników spółki zarządzającej LSSE.

Legnicka SSE według stanu z dnia 31 grudnia 2004 r. obejmowała 6 podstref, które przedstawiono w tab. 4.

Tabela 4. Podział Legnickiej SSE

Legnicka SSE		
podstrefa	data powstania	obszar (w ha)
Legnica	15 kwietnia 1997	53
Polkowice	15 kwietnia 1997	91
Krzywa	15 kwietnia 1997	157
Złotoryja	15 kwietnia 1997	53
Lubin	15 kwietnia 1997	28
Legnickie Pola	maj 2002	60
Razem		442

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [www.strefa-legnica.com].

Tabela 5. Zatrudnienie i wielkość wydatków inwestycyjnych poniesionych w firmach realizujących inwestycje na terenie Legnickiej SSE – podstrefa Legnica

Legnicka SSE – podstrefa Legnica				
nazwa podmiotu	zatrudnienie według zezwolenia	aktualne zatrudnienie (30.06.2004)	wielkość wydatków inwestycyjnych według zezwolenia	wielkość wydatków inwestycyjnych (w zł) (30.06.2004)
Winkelmann Polska sp. z o.o.	70	450	23 300 000	85 591 272,00
UZIN Polska Produkty Budowlane sp. z o.o.	10	13	9 475 400	11 742 898,00
Viessmann Technika Grzewcza sp. z o.o.	32	193	11 143 000	42 560 862,00
Gruca SC	70	95	2 200 000	9 696 600,00
GATES Polska sp. z o.o.	160	299	27 000 000	171 703 222,00
Brugman sp. z o.o.	30	104	23 000 000	37 034 092,00
Animak-Kopceza S.C.	20	20	3 600 000	7 940 675,00
C+P Systemy Meblowe sp. z o.o.	38	69	5 000 000	22 217 018,00
Sektium sp. z o.o.	15	0	4 000 000	0,00
Alfa – Plus sp. z o.o.	8	0	3 560 000	0,00
SAI Automotive Polska sp. z o.o.	60	220	17 000 000	93 217 000,00
ADO sp. z o.o.	200	222	5 400 000	11 341 175,00
Wezi-Tec sp. z o.o.	50	35	19 200 000	12 000 000,00
HURAS – KIBMS sp. z o.o.	100	35	4 300 000	0,00
TBMECA POLAND sp. z o.o.	88	13	40 000 000	13 648 084,00
Razem	951	1 768	198 178 400	519 052 898,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki.

Jak wynika z tab. 4, Legnicka SSE zlokalizowana jest w całości na obszarze byłego woj. legnickiego. Jej zasięg oddziaływania obejmuje następujące powiaty: legnicki, lubiński, polkowicki, bolesławiecki i złotoryjski. Strefa ma zatem charakter rozproszony, poszczególne obszary zaś położone są od siebie w odległości ok. 20-40 km [*Informator...* 2002, s. 16]. Jest to sytuacja korzystna dla funkcjonowania Legnickiej SSE, ponieważ pozwala podzielić tereny pod względem stopnia uciążliwości dla otoczenia prowadzonej produkcji, daje większy dostęp do siły roboczej, bez konieczności dowożenia pracowników z oddalonych o kilkadziesiąt kilometrów od danej podstrefy miejscowości, zwiększa zasięg oddziaływania na inne tereny osadnicze i pozwala uniknąć miejscowego nagromadzenia miejsc pracy.

Obecnie na podstawie zezwoleń w podstrefie Legnica działa 15 przedsiębiorstw. W tab. 5 przedstawiono zatrudnienie i wielkość wydatków inwestycyjnych poniesionych w firmach realizujących inwestycje na terenie Legnickiej SSE – podstrefa Legnica.

Z danych zawartych w tab. 5 wynika, że wśród 15 firm, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie strefy, większość z nich reprezentuje kapitał zagraniczny. Łączne zatrudnienie w podstrefie Legnica według zezwolenia wynosi 951 osób (w całej LSSE – 4146 osób). Oznacza to, że w samej podstrefie Legnica wielkość zatrudnienia według zezwolenia wynosi 23% ogółu zatrudnionych. Natomiast na dzień 30 czerwca 2004 r. zatrudnienie w tej podstrefie wynosiło 1768 osób (w całej LSSE – 4706 osób), co stanowi aż 38% ogółu zatrudnionych we wszystkich 6 podstrefach. W wypadku wielkości wydatków inwestycyjnych według zezwolenia jest to kwota 198 178 400 zł (w całej LSSE wydatki inwestycyjne wynoszą 704 319 400 zł). Oznacza to, że w samej podstrefie Legnica wielkość wydatków inwestycyjnych stanowi 28% wszystkich wydatków poniesionych w całej LSSE. Natomiast na dzień 30 czerwca 2004 r. wielkość tych wydatków wyniosła 519 052 898 zł (w całej LSSE wydatki inwestycyjne wynoszą 2 167 106 517 zł.), co stanowi 24% ogółu wydatków inwestycyjnych we wszystkich 6 podstrefach.

4. Podsumowanie

Z badań związanych z analizą funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych w obrębie dużych miast wynika, iż SSE pozytywnie wpłynęły na rozwój polskiej gospodarki, a tym samym na rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych miast, w których zostały one ulokowane. Główną przesłanką utworzenia specjalnych stref ekonomicznych było to, że Polska jako kraj dynamicznie rozwijający się potrzebowała kapitału, nowoczesnych technologii oraz infrastruktury w celu zmniejszenia różnicy w rozwoju społecznym i gospodarczym w stosunku do krajów wysoko rozwiniętych i wysoko uprzemysłowionych.

Choć wysokość podatków nie jest najważniejszym czynnikiem decydującym o wyborze miejsca podjęcia działalności gospodarczej, specjalne strefy ekonomiczne były zdecydowanie bardziej atrakcyjne dla zagranicznych przedsiębiorców, wtedy gdy oferowały możliwość zwolnień podatkowych. W 2001 r. zainteresowanie inwestorów strefami zmalało, co związane było wprowadzeniem przepisów dostosowujących nasz system prawny do systemu Unii Europejskiej. Poza tym specjalne strefy ekonomiczne mają na celu zaktywizowanie regionu, zmniejszenie bezrobocia oraz przyspieszenie rozwoju ekonomicznego danej części regionu. Te cele są obecnie realizowane przez Wałbrzyską SSE „INVEST-PARK” oraz Legnicką SSE.

Jak wynika z charakterystyki Wałbrzyskiej SSE „INVEST-PARK” oraz Legnickiej SSE, głównymi przedsiębiorcami w tychże strefach, a także w pozostałych dwunastu są inwestorzy zagraniczni. Warunki stawiane wszystkim podmiotom prowadzącym działalność w strefach powinny bardziej sprzyjać rozwojowi technologicznemu Polski. Należy także zwrócić uwagę na to, że specjalne strefy ekonomiczne niekoniecznie zachęcają inwestorów zagranicznych do podjęcia działalności w naszym kraju, ale być może skłaniają ich po prostu do prowadzenia działalności na tym, a nie na innym obszarze kraju.

Przyciąganie inwestorów zagranicznych nie jest nadrzędnym, lecz pośrednim celem Polski. Można stwierdzić, że cele pośrednie to środki, które służyć mają osiągnięciu przez nasz kraj celu głównego, jaki powinien przyświecać wszystkim mającym wpływ na kierunek i tempo rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Oczywiście, tym celem nadrzędnym jest wzrost gospodarczy, a co się z tym wiąże – wzrost dobrobytu w Polsce.

Literatura

1. Bazydło A., Smętkowski M., *Specjalne strefy ekonomiczne – światowe zróżnicowanie instrumentu*, [w:] *Polskie specjalne strefy ekonomiczne*, red. E. Kryńska, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2000.
2. <http://www.invest-park.com.pl> z dnia 29 grudnia 2004 r.
3. <http://www.mg.gov.pl> z dnia 25 grudnia 2004 r.
4. <http://www.strefa-legnica.com> z dnia 25 grudnia 2004 r.
5. *Informator gospodarczy – Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna*, LSSE SA, Legnica 2002.
6. Kania M., Tuszyńska L., *Specjalne strefy ekonomiczne. Nowe możliwości inwestowania*, Unikat Promocja Media, Warszawa 1998.
7. Korenik S., *Uwarunkowania ekonomiczne tworzenia specjalnych stref ekonomicznych*, [w:] *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, red. M. Obrębalski, AE, Wrocław 1998.
8. Kuciński K., *Geografia ekonomiczna. Zarys teoretyczny*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2000.
9. *Poland. Special Economic Zones a unique investment opportunity*, PAIZ, Warszawa 2002.

10. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 grudnia 1997 r. w sprawie ustalenia planu rozwoju Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” (DzU nr 153, poz. 1004).
11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 grudnia 1997 r. w sprawie ustalenia planu rozwoju Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (DzU nr 153, poz. 1003).
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 1997 r. o ustanowieniu Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (DzU nr 46, poz. 290).
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 1997 r. o ustanowieniu Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (DzU nr 44, poz. 274).
14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 września 1995 r. w sprawie ustanowienia specjalnej strefy ekonomicznej (DzU nr 60, poz. 704 z późn. zm.).
15. *Specjalne Strefy Ekonomiczne w Polsce*, Materiały ze szkolenia 26-27 września 1997 r., Piechońce, Mielec, Agencja Rozwoju Regionalnego „MARR” SA 1997.
16. *Strategia rozwoju województwa legnickiego*, wojewoda legnicki, Legnica 1997.
17. Ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych (DzU nr 188, poz. 1840 z późn. zm.).
18. Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (DzU nr 123, poz. 600 z późn. zm.).
19. Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (DzU nr 141, poz. 1777 oraz z 2003 r. nr 159, poz. 1537).
20. www.stat.gov.pl z dnia 25 grudnia 2004 r.

SPECIAL ECONOMIC ZONES AND THEIR FUNCTION WITHIN POLISH BIG CITIES

Summary

The above article describes special economic zones and their function within Polish big cities. Special economic zones (SEZ) are an instrument of a State affecting the national economy. The Polish special zones are generally distracted and SEZs are functioning in different cities. The main aim of this paper is to present an important role of special economic zones in the development of Polish cities and regions. In the first part, different definitions and functions of SEZs were discussed. In the second part the author described the Wałbrzych Special Economic Zone „INVEST-PARK” and Legnica Special Economic Zone and also showed the benefits of their activity.